

Nr 17.

Af herrar **af Ekenstam** och **Sundblad**, *om bestämmande af förhöjd aflöning åt föreståndaren för arkivdepån i Visby.*

I åttonde hufvudtiteln vid 1909 års riksdag göres under punkt 2 i samband med förslag till allmän löneroglering för arkivväsendet i riket äfven en hemställan angående arfvodet åt föreståndaren för arkivdepån i Visby.

Ur riksarkivariens skrifvelse angående denna angelägenhet anföres där, »hurusom föreståndaren vore skyldig att hålla arkivet öppet åtta timmar i veckan, men hans eget arbete kunde icke begränsas till denna tid. De olika slags arkiven på Gottland befunde sig uppenbarligen i ett ganska vanvårdadt skick och kräde för sitt ordnande och konserverande ett icke obetydligt arbete, och utan verkligt intresse och speciella lokalinsikter torde man svårligen komma någon vart med dem. Att finna lämplig person för denna föreståndareplats, när den en gång förr eller senare blefve ledig, torde därför icke blifva lätt. Det syntes på dessa grunder vara önskvärdt, att föreståndaren för arkivdepån i Visby, om begynnelsearfvodet af 1,200 kronor skulle bibehållas, finge åtnjuta vissa ålderstillägg, som riksarkivarien skulle vilja föreslå till 300 à 200 kronor att inträda efter respektive tre, sex och nio år. Arfvodet skulle sålunda till sist uppgå till 1,800 kronor.» Härtill lägger statsrådet och chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet: »Mot detta förslag har jag ej annat att invända, än att ålderstilläggen synas böra på sätt allmänt är vedertaget utgå efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring».

Statsrådet tillstyrkte och Riksdagen biföll hvad Kungl. Maj:t i enlighet härmed hemställt. Men vid ärendets behandling i Andra kammaren talade en bland statsutskottets ledamöter för en höjning af depåföreståndarens löneförmåner, hvarom han emellertid icke kunde framställa något yrkande, då ingen motion var vid den samma riksdagen i sådan riktning

väckt, och slutade med att han velat fästa uppmärksamheten på denna sak, för att lättare vid en kommande riksdag sådan motion må kunna väckas, i hvilket uttalande kammarens samtliga gottlandsrepresentanter instämde. Det är detta vi ock tillåta oss göra, då vi nu gå att motionera om begynnelselörens höjning från 1,200 till 1,400 kronor samt förkortning af tiden mellan de beviljade ålderstilläggens erhållande från 5 till 3 år.

Af det yttrande riksarkivarien på vår begäran i saken afgifvit, och hvilket här bifogas, torde framgå, att arkiven på Gottland befinna sig i ett skick, som fordrar en kunnig och erfaren person för deras ordnande och bevarande; att arbetstiden på depån behöfver utsträckas för att arkivsamlingarna skola inom en något så när öfverskådlig tid bli tillgängliga för forskningen; att det torde vara vanskligt att för de aflöningsförmåner, som nu äro bestämda, fordra mer arbete, huru väl det än kan behöfvas; samt att det skulle möta stora svårigheter att i händelse af den nuvarande föreståndarens afgang finna en lämplig person att sätta i hans ställe.

Taga vi dessutom i betraktande, att arkivforskningen bildar ett viktigt led i kändedomen om en landsdels kulturutveckling och historia för öfrigt, äfvensom att denna forskning, särskildt hvad Gottland beträffar, med all säkerhet skall erbjuda många bidrag af säregen beskaffenhet och stort värde för en mer helgjuten kändedom om vår forntid, anse vi det vara af synnerligen stor vikt, att den nödvändiga förutsättning för de gottländska arkivförhållandenas ordnande, som ligger i arkivdepåföreståndarens aflöningsförmåner, blir ofördröjligen på ett tillfredsställande sätt beredd.

Då vid många lönerogleringar, om också ej under åttonde hufvudtiteln, ålderstilläggen erhållas med endast två eller tre års mellanrum, kunna vi ej finna det nödvändigt, att principen »hvert femte» skall uppehållas, då sakförhållandet synes påkalla kortare tidsperioder. Enär Visby numera, såsom en ganska besökt turist- och badort, icke erbjuder samma billiga lefnadsomkostnader som förr, och tillfälle till biförtjänster för en person, hvilken såsom föreståndare för arkivdepån, har sina kunskaper inriktade på ett bestämdt område, knappast förefinnes, kunna vi ej finna annat än rimligt, att arfvodet något höjes.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, hemställa vi,

att Riksdagen ville åt föreståndaren för arkivdepån
i Visby bestämma ett begynnelsearfvode å 1,400 kro-

nor, med rätt till tre ålderstillägg, hvarterda å 200 kronor efter tre, sex och nio år.

Stockholm den 25 januari 1910.

Th. af Ekenstam.

A. Sundblad.

Bilaga.

P. M.

Föreståndaren för arkivdepån i Visby fil. lic. O. V. Wennersten är infödd gottlänning och en framstående kännare af Gottlands natur, fornsaker, kulturhistoriska föremål, kyrkor och andra offentliga byggnader samt dialekt. Till geologiska institutioner har han öfverlämnat värdefulla fossilsamlingar, för vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens räkning har han utfört arkeologiska undersökningar, och för en tillämnad gottländsk ordbok har han samlat ett omfattande material af ord.

Vid en liten arkivdepå sådan som den i Visby kan det ej blifva fråga om någon mera betydande administrativ verksamhet. Af verklig vikt är det däremot att till föreståndare få en intresserad och i hemortsforskning bevandrad person, och Wennersten äger, som sagdt, om gottländska kulturföremål och kulturförhållanden en ovanlig kännedom. Hans förmåga att uppspara intressanta föremål är erkänd och kan äfven för arkivdepån blifva betydelsefull. Han har vidare med sina små tillgångar bildat en värdefull samling af tryckt litteratur angående Gottland, och han har fått deponera den i arkivdepån, där den under sommarmånaderna, då läroverksbiblioteket är stängdt, lär vara den enda tillgängliga boksamlingen i fråga om gottländska förhållanden. Skulle Wennersten af någon anledning komma att lämna sin befattning, torde det, åtminstone i vissa afseenden, blifva svårt att få någon lämplig efterträdare; i hvarje fall lär man svårigen kunna förvärfva en sådan kännare af Gottland.

Hvad göromålen i arkivdepån vidkommer, har det visat sig, att dessa blifvit mera omfattande, än man från början tänkt. Kyrkoarkiven på Gottland ha i allmänhet inkommit till arkivdepån i ett mycket dåligt skick och behöfva för sitt iståndsättande ett långvarigt arbete. Länsstyrelsen har öfverlämnat massor af delvis oordnade arkivalier; detsamma är fallet med magistraten och rådhusrätten i Visby; domhafvande och landsstatstjänstemän på landsbygden ha likaledes förklarar sig icke kunna öfverlämna några ordnade arkiv. Det kräfvades sålunda ett ganska betydande arbete för att bringa reda i samlingarna, och föreståndaren är ensam, endast med biträde af en vaktmästare. En längre arbetstid än de tolf timmar, som för närvarande äro föreskrifna, låter sålunda ur denna synpunkt väl motivera sig, men lär förutsätta ett på ett eller annat sätt förbättradt arfvode.

Stockholm den 19 januari 1910.

Emil Hildebrand.